

Posudek na diplomovou práci Jana Trögla

Tábor nucené práce Dolní Jiřetín

Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav českých dějin, Praha 2007, strojopis

Výzkum perzekuce československých občanů v padesátých letech dvacátého století není námětem novým. Toto téma mělo své místo v čs. historiografii a také v publicistice již v letech 1968–1969 a poté hlavně po listopadu roku 1989. Diplomant Jan Trögl se nicméně pohroužil do specifické problematiky, totiž do mechanismu fungování jednoho tábora nucené práce (TNP). Vedle publikované literatury využil také elektronické prameny a především dokumenty z pěti archivů. Je cenné, že se autorovi podařilo nalézt i pamětníka a zaznamenat jeho výpověď. Práci rozdělil částečně chronologicky a částečně tématicky do tří kapitol, které jsou vnitřně členěny na podkapitoly. Domnívám se, že struktura byla zvolena vhodně a napomohla nejen k přehlednosti, ale zabránila opakování některých skutečností a informací na místech, která by k tomu při jiném přístupu přímo sváděla.

Autor nepřichází se žádnými převratnými zjištěními, hlavní přínos vidím v tom, že se mu podařilo nashromáždit dostatečné množství archivních dokumentů k jednomu TNP, které pak mohl konfrontovat s údaji již vydaných monografií. To umožňuje vytvořit si komplexnější obraz o fungování jednoho konkrétního tábora nucené práce při uhelném dole. Přestože se to v případě TNP (obecně vyjma uranových) neprojevuje tak markantně, opět je zde názorně ukázána komunistická teorie, podle které byli kriminální zločinci vlastně jen sociálními oběťmi kapitalistického zřízení, kdežto političtí vězni (v případě TNP „*chovanci*“) představovali úhlavního nepřítele. Tento přístup byl v naprostém rozporu se zásadami právních systémů civilizovaných států vyvíjejícími se již od dob osvícenství. Z hlediska komunistické moci byl ovšem kontraproduktivní, neboť u nich ještě více prohluboval odpor ke komunismu. Jan Trögl správně upozorňuje na jev, kdy lidé byli kriminalizováni za své chování, resp. přesvědčení či třídní příslušnost, což bylo i v rozporu s ústavou z května 1948.

Podle mého názoru je Jan Trögl velmi dobrý tam, kde věnuje pozornost konkrétním skutečnostem a opírá se o archivní zdroje, byť jednotlivé podkapitoly mají různou kvalitu a vypovídací schopnost. To je nepochybně dáno mimo jiné množstvím (v daném případě spíše nemnožstvím) pramenů, které měl k dispozici. Přesto je v některých místech patrné, že se diplomant trochu zbytečně spokojil s pouhým popisem nebo konstatováním a nepokusil se o hlubší analýzu a pohled či nechal hovořit především citace (kapitoly 1.3 Zákon o táborech nucené práce, 2.2.1 Prohlídka tábora ze dne 22. října 1948, 2.5 První zařazení, jejich kategorie

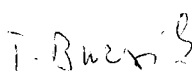
a příkazovací komise, 2.7 Provoz tábora do poloviny roku 1949, 2.13 Likvidace TNP v Dolním Jiřetíně). Je trochu škoda, že chybí obecnější dílčí závěry i tam, kde se to přímo samo nabízí.

Za nejprínosnější považuji kapitoly a podkapitoly, které jsou věnovány přímo chodu TNP v Dolním Jiřetíně a které (byť s drobnými výhradami vznešenými výše) přibližují život a práci „chovanců“ ve zmiňovaném táboře. I člověk poučený z četby historických knih zde najde řadu zajímavých údajů, např. jaké byly důvody k zařazení do TNP, srovnávací tabulky apod.

Slabší je diplomant v kapitole I. věnované obecnějšímu pohledu na vnitřní vývoj v Československu a okolnostech vzniku TNP. Je otázkou, zda bylo nutné tyto pasáže do práce vůbec zařazovat, protože už jen jejich stránkový rozsah musí vést k různým „zkratům“. Např. shrnout politické události z let 1945–1948 do teze „kdo z koho“ je velmi zjednodušující. Rovněž tak se nedomnívám, že zlepšení hygienických podmínek je závislé na počtu lidí v táborech (s. 19). Jan Trögl by si měl také dávat pozor na poměrně často se vyskytující slova „přý“, „asi“, „možná“ (např. s. 19, 25, 52, 54, 68), kterými by měl, podle mého názoru, historik co nejvíce šetřit. Práci trochu znevažují i některé překlepy.

Tyto připomínky uvádím spíše proto, aby diplomantovi pomohly v jeho dalším růstu. A i přes uvedené připomínky dílčího charakteru soudím, že práce Jana Trögla splňuje požadavky, které jsou kladeny na diplomovou práci. Obsahuje všechny náležitosti a prokazuje autorovu schopnost nacházet prameny různého charakteru a pracovat s nimi. Navíc si myslím, že v budoucnu bude možné ještě některé údaje k problematice TNP zpřesnit (např. portréty příslušníků MV zařazených k ostraze apod.) Proto práci Jana Trögla **doporučuji k obhajobě.**

V Praze 28. srpna 2007


Mgr. Tomáš Bursík
Odbor archiv bezpečnostních složek